

Ogólnopolska Konferencja Naukowa
Ekonomiczne, kulturowe i społeczne
wymiary migracji

Abstrakty

Ogólnopolska Konferencja Naukowa
Ekonomiczne, kulturowe i społeczne
wymiary migracji

Abstrakty

Redakcja:
Beata A. Nowak
Kamil Maciąg

Lublin 2018

Ogólnopolska Konferencja Naukowa
Ekonomiczne, kulturowe i społeczne wymiary migracji
Lublin, 26 stycznia 2018 r.

Abstrakty

Redakcja:

Beata A. Nowak

Kamil Maciąg

Skład i łamanie:

Monika Maciąg

Projekt okładki:

Marcin Szklarczyk

© Copyright by Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ISBN 978-83-65272-73-7

Wydawca:

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ul. Głowackiego 35/348

20-060 Lublin

www.fundacja-tygiel.pl

Komitet Naukowy:

- **Dr hab. Andrzej Podraza, prof. KUL**, Instytut Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II,
- **Dr hab. Brygida Solga, prof. PO**, Katedra Polityki Regionalnej, Wydział Ekonomii i Zarządzania, Politechnika Opolska,
- **Dr hab. Dariusz Kondrakiewicz**, Zakład Stosunków Międzynarodowych, Wydział Politologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej,
- **Dr Beata Piskorska**, Zakład Stosunków Międzynarodowych, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jan Pawła II.

Komitet Organizacyjny:

- Beata A. Nowak
- Kamil Maciąg
- Monika Maciąg
- Agnieszka Pytka
- Karolina Lewczuk
- Marcin Szklarczyk

Organizator:

Fundacja
TYGIEL

Patronaty:

**PATRONAT
HONOROWY**

PREZYDENT MIASTA LUBLIN
KRZYSZTOF ŻUK

SŁAWOMIR SOSNOWSKI
MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

**TOWARZYSTWO
KULTUROZNAWCZE**

Spis treści

Wystąpienie Gościa Honorowego

Migracje międzynarodowe: szanse czy zagrożenia? 11

Wystąpienia Uczestników

Adaptacja i tożsamość drugiego pokolenia Wietnamczyków.

Przykład aglomeracji warszawskiej..... 15

Antropologia migracji na przykładzie polskich emigrantów w Gruzji 16

Działalność kulturotwórcza polskiej emigracji na przykładzie Polskiego

Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie. Refleksje i obserwacje

z lat 2015-2017..... 17

Języki imigrantów i ich potomków jako część kulturowego dziedzictwa Brazylii . 18

Kwestia muzułmańska w Polsce i jej medialne reprezentacje

na przykładzie serwisu informacyjnego „Wiadomości” TVP1..... 19

Migracja ludności polskiej do Wielkiej Brytanii

w ujęciu geograficzno-politycznym 20

Migracje ekologiczne w świetle nauczania papieskiego

po Soborze Watykańskim II..... 21

Norwegia – kulturowo-językowe wymiary emigracji Polaków 22

Postrzeganie Europy i Europejczyków przez mieszkańców obozu dla uchodźców

w Dahuk – relacja z badań empirycznych przeprowadzonych w lipcu 2016 r. .23

Retrospektywne ujęcie polskich migracji do Brazylii ze szczególnym

uwzględnieniem polonii zamieszkującej w mieście Kurytyba 24

Rodzina migracyjna w świetle koncepcji piętna i stygmatyzacji..... 25

Skutki migracji międzynarodowych dla bezpieczeństwa wewnętrznego państw

Unii Europejskiej..... 26

Społeczno-kulturowy rozwój dzieci imigrantów w Polsce 28

<i>Stygmatyzacja jako problem adaptacyjny. Kazus uchodźców czeczeńskich w Polsce</i>	29
<i>Wpływ kryzysu migracyjnego na preferencje wyborcze w Szwecji</i>	30
<i>Wpływ ukraińskiej imigracji na gospodarkę i bezpieczeństwo narodowe Polski</i> .	31
<i>Wymiary imigracji w Królestwie Niderlandów</i>	32
<i>Zjawisko migracji kulturowej w ujęciu interdyscyplinarnym</i>	33
<i>Zrozumieć przybysza, czyli o metodach rozwoju interkulturowych kompetencji pracowników socjalnych</i>	34
Indeks Autorów	35

Wystąpienie
Gościa Honorowego

Migracje międzynarodowe: szanse czy zagrożenia?

Dr hab. Dariusz Kondrakiewicz, Zakład Stosunków Międzynarodowych, Wydział Politologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, www.umcs.pl

Migracje międzynarodowe towarzyszą ludzkości od zarania dziejów do czasów współczesnych. Były spowodowane głównie przez wojny, pandemie, klęski żywiołowe oraz naturalne przemieszczenia ludności wynikające z przesłanek ekonomicznych. Zjawisko migracji międzynarodowych występujące w pierwszych dekadach XXI wieku zasadniczo różni się jednak od poprzednich fal migracyjnych ze względu na ich rozmiary, masowy i globalny charakter oraz dynamikę wzrostu. Według International Organisation for Migration liczba migrantów sięga obecnie blisko 250 milionów, co stanowi 3,3% populacji światowej i jest to o 100 milionów więcej niż na początku wieku. Zdecydowaną większość stanowią emigranci ekonomiczni. Migracje międzynarodowe wciąż mają stały kierunek z ubogich państw Południa do rozwiniętych państw Północy. W ostatnim czasie zauważalna jest zmiana i wzrost migracji z biednych do bogatych państw Południa. Migracje międzynarodowe stanowią niewątpliwie szansę w aspekcie ekonomicznym, zarówno dla państw przyjmujących jak i samych imigrantów oraz ich rodzin i państw pochodzenia. Migracje międzynarodowe niosą jednak poważne zagrożenia dla bezpieczeństwa państw przyjmujących ze względu na ryzyko ataków terrorystycznych i wzrost przestępczości. Wywołują także rosnące obawy społeczeństw państw przyjmujących przed kosztami opieki socjalnej i zmianą tożsamości narodowej.

Wystąpienia Uczestników

Adaptacja i tożsamość drugiego pokolenia Wietnamczyków. Przykład aglomeracji warszawskiej

Dawid Marcin Wdowiński, dawid.wdowinski@gmail.com, Wydział Stosowanych Nauk Społecznych, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, www.aps.edu.pl

Polska należy do grupy krajów europejskich, w których diaspora wietnamska jest jedną z najliczniejszych i najlepiej zorganizowanych grup imigranckich. Początków tego procesu należy szukać w połowie XX wieku, kiedy to doszło do nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a Wietnamem. Należy jednak pamiętać, że obie nacje różnią się tradycją, kulturą, czy wyznawanymi wartościami.

Celem pracy była analiza strategii adaptacyjnych wybieranych przez drugie pokolenie mieszkających w Polsce wietnamskich imigrantów, przy jednoczesnej refleksji nad poczuciem ich własnej tożsamości.

W celu analizy przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z osobami, których przynajmniej jedno z rodziców pochodzi z Wietnamu, a także zastosowano nieusystematyzowaną obserwację. Połączenie obu metod pozwoliło dokładniej przeanalizować nie tylko relacje polsko-wietnamskie, lecz również relacje zachodzące między samymi Wietnamczykami. Na podstawie przeprowadzonych badań dało się zauważyć, że strategie obierane przez badanych nie były tożsame ze strategiami wybranymi przez ich rodziców. Nie miało tu znaczenia pochodzenie społeczne rodziców, wykształcenie, czy cel w jakim przybyli oni do Polski. Interesujące wnioski przyniosła również analiza wypowiedzi badanych dotyczących ich własnej tożsamości. Badani stwierdzali, że czują się Polakami lub jednocześnie Polakami i Wietnamczykami, lecz ich odmienność fizyczna powoduje, że napotykanego każdego dnia osoby poddają tę tożsamość w wątpliwość.

Antropologia migracji na przykładzie polskich emigrantów w Gruzji

Jarosław Zawada, *jaroslaw.zawada@phdstud.ug.edu.pl*, Instytut Archeologii i Etnologii, Wydział Historyczny, Uniwersytet Gdański, *www.historia.ug.edu.pl*

Polscy badacze Kaukazu koncentrują się na badaniu Polonii – potomków emigrantów z XIX i XX wieku. Rzadko możemy spotkać opracowania naukowe dotyczące osób, które postanowiły się tu osiedlić wspólnie. Historycy wydają opracowania na temat związków polsko-gruzyńskich na przestrzeni wieków, szczegółowo opisują losy polskich zesłańców po powstaniu listopadowym i powstaniu styczniowym oraz losy tych, którzy w przeszłości wybrali ten region świata dobrowolnie, mając nadzieję na lepsze życie. Jednocześnie zapomina się o Polakach, którzy współtworzą kulturę, naukę i gospodarkę krajów kaukaskich od 10-15 lat. Niniejszy referat dotyczył antropologii migracji na przykładzie polskich emigrantów w Gruzji. Przedstawił formy aktywności, stosunek do Gruzynów, związki z potomkami Polaków, a także przybliżył relacje interpersonalne pomiędzy Polakami za granicą. Antropologiczne badania terenowe przeprowadzone w Gruzji (Tbilisi, Sighnaghi, Lagodekhi, Kutaisi, Gori, Batumi) w 2017 roku opierały się o wywiady narracyjne, obserwację uczestniczącą i kwerendę biblioteczną. Badania te ukazały, że oprócz emigrantów, którzy związali się z Gruzją na stałe istnieje też grupa osób, która tworzy emigrację sezonową (m.in. Batumi, Stepanminda). W większości, polski emigrant w Gruzji, to osoba wykształcona, przedsiębiorcza, ambitna i dobrze postrzegana w społeczności gruzińskiej.

Działalność kulturotwórcza polskiej emigracji na przykładzie Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie. Refleksje i obserwacje z lat 2015-2017

Michał Szulc, szulc.mr@gmail.com, student Wydziału Dziennikarstwa Informacji i Bibliologii, Uniwersytet Warszawski, www.uw.edu.pl

Druga Wojna Światowa bardzo mocno odbiła swoje piętno na ziemiach polskich a jednym z jej skutków była masowa emigracja tysięcy Polaków do Wielkiej Brytanii. Szacuje się, że po wojnie w samym Londynie przebywało około 50 tysięcy cywilnej ludności polskiej. Obecnie oficjalne dane informują o około 800 tysiącach Polaków przebywających w Wielkiej Brytanii, zaś nieoficjalnie szacuje się, że liczba ta może być nawet trzy razy większa. Niezależnie jednak od czasów i liczby przedstawiciele emigracji Polakom w Wielkiej Brytanii towarzyszyły różne organizacje tworzone przez samych emigrantów, mające na celu podtrzymanie więzi z kulturą polską, z innymi Polakami lub mające ułatwić emigrantom dopasowanie się do nowej rzeczywistości w której się znaleźli. Jedną z organizacji jest Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Londynie. W ramach referatu omówiona została działalność kulturalna Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie. Analizie została poddana działalność ośrodka w latach 2015-2017 ze szczególnym uwzględnieniem różnic wewnątrz środowiska emigracyjnego w Wielkiej Brytanii. Za ważne aspekty uznano zagrożenia oraz problemy z jakimi środowisko to styka się na co dzień, ze szczególnym wyróżnieniem zmian zachodzących w obecnej otaczającej rzeczywistości – jak np. widmo Brexitu, wpływając na życie i działalność polskich emigrantów oraz relacje z innymi mieszkańcami Wielkiej Brytanii. Istotnym elementem referatu były własne refleksje autora związane z pobytem w Londynie.

Języki imigrantów i ich potomków jako część kulturowego dziedzictwa Brazylii

Marcin Raiman, zold83@gmail.com, Instytut Filologii Romańskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Jagielloński, www.uj.edu.pl

Nieindiańskie języki mniejszościowe w Brazylii są dziedzictwem procesów migracyjnych, których największe nasilenie miało miejsce w XIX i XX wieku, zmieniając krajobraz językowy tego kraju. Celem prezentacji było przedstawienie brazylijskiej polityki językowej, która po latach propagowania unifikacji narodowościowej i dominacji języka portugalskiego stara się otworzyć na różnorodność językową Brazylijczyków i daje możliwość uznania języków imigrantów oraz ich potomków za niematerialne dziedzictwo kulturowe Brazylii. Omówione zostały najważniejsze zmiany w brazylijskiej polityce językowej na przestrzeni XX i początku XXI wieku z uwzględnieniem represji językowych oraz zmian po 1985 roku, które doprowadziły do demokratyzacji życia politycznego i nowego spojrzenia na sytuację językową kraju. Przedstawione zostaną obowiązujące obecnie zasady, na podstawie których języki mniejszościowe mogą starać się o wpis na listę dziedzictwa kulturowego na poziomie federalnym oraz wyzwania i zagrożenia stojące przed ich użytkownikami.

Kwestia muzułmańska w Polsce i jej medialne reprezentacje na przykładzie serwisu informacyjnego „Wiadomości” TVP1

Magdalena Jackowska, ml.jackowska@gmail.com, doktorantka, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, www.amu.edu.pl

Kwestia muzułmańska w Polsce w dyskursie medialnym pojawiła się stosunkowo niedawno, a na jej kształt w sposób determinujący wpłynął tzw. kryzys migracyjny. Obcość kulturowa i religijna stała się argumentem w dyskusji czy pełna integracja lub asymilacja migrantów jest możliwa. Zamachy terrorystyczne wywołują fale paniki i niepokoju prowokując pytania o napięcie między światem islamu i Zachodem oraz możliwość ich pokojowej koegzystencji. Koncentrując uwagę na skrajnych przejawach radykalizacji religijnej zapominamy, że islam jest częścią europejskiego, w tym także polskiego krajobrazu od wieków.

Sprawa migracji została skutecznie nagłośniona przez media zarówno lewicowo-liberalne jak i konserwatywne obrazujące problem migracji ze skrajnie różnych stanowisk. Sytuacja ta wywołała publiczną debatę o uchodźcy i jego statusie w społeczeństwie dzieląc Polaków na dwa opozycyjne obozy. „Wiadomości” w TVP 1 jako jeden z popularniejszych serwisów informacyjnych polskiej telewizji w ostatnich latach odegrał znaczącą rolę w kształtowaniu się wizerunku uchodźcy i migranta w Polsce. Opiniotwórczy potencjał „Wiadomości” często jednak wykorzystywany jest do powielania potocznych wyobrażeń na temat przybyszów z Afryki i Bliskiego Wschodu. Komunikaty będące częścią informacji często zawierają stereotypowe wyobrażenia dotyczące migrantów z terenów objętych konfliktami, utrwalając tym samym negatywny obraz uchodźcy w publicznej debacie. W sytuacji tej można zadać pytanie czy dialog i wzajemne zrozumienie w polskiej mediasferze w obliczu kryzysu migracyjnego są możliwe.

Migracja ludności polskiej do Wielkiej Brytanii w ujęciu geograficzno-politycznym

Patryk Orlewski, *orlewski.patryk@gmail.com*, Katedra Geografii Politycznej, Historycznej i Studiów Regionalnych, Wydział Nauk Geograficznych, Uniwersytet Łódzki, *www.geo.uni.lodz.pl*

Według danych Office for National Statistics (ONS) liczba Polaków mieszkających w Wielkiej Brytanii przekroczyła w 2016 roku milion osób. Zdecydowana większość z nich (około 800 tysięcy) urodziła się w Polsce. Jest to obecnie jedna z najliczniejszych mniejszości narodowych w Wielkiej Brytanii, o czym świadczyć może fakt, iż język polski jest trzecim najczęściej używanym w tym kraju.

W historii polskiej migracji do Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej można wyodrębnić dwie główne fale: w latach 40. XX wieku oraz w okresie po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej (2004). Ostatnia fala ma charakter przede wszystkim ekonomiczny, spowodowany otwarciem rynku pracy dla ludności z krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Ludność polska w Wielkiej Brytanii jest rozmieszczona nierównomiernie. Widoczna jest wyraźna koncentracja na obszarze kilku jednostek administracyjnych, głównie w południowo-wschodniej Anglii.

Liczebność Polaków w Wielkiej Brytanii zmieniała się na przestrzeni dekad XX i XXI wieku. Przyczyniały się do tego wydarzenia we współczesnej historii Polski. Niemniej jednak Wielka Brytania była i nadal jest jednym z najczęstszych krajów docelowych dla polskich emigrantów.

Migracje ekologiczne w świetle nauczania papieskiego po Soborze Watykańskim II

Kamil Michaluk, *michalukkamil@gmail.com*, Instytut Historii, Wydział Humaistyczny, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, *www.umcs.pl*

Nauczanie Kościoła katolickiego na temat migracji trwa już przeszło sto lat od czasów, gdy papież Benedykt XV ustanowił obchody Światowego Dnia Migranta i Uchodźcy (1914). Jego następcy, zwłaszcza Pius XII i Paweł VI, wstawili się wydawaniem kolejnych ważnych dokumentów, które miały za cel otoczenie migrantów opieką duszpasterską, ale też pomocą materialną.

Zmieniające się globalne realia polityczno- ekonomiczne sprawiły jednak, że przemianom uległa charakterystyka masowych przemieszczeń ludności. Coraz większy wpływ wywierały na nie kwestie związane z pogarszaniem się stanu środowiska naturalnego, które spowodowane jest w dużej mierze przez niezrównoważony, rabunkowy rozwój gospodarki ludzkiej. Społeczną cenę tych zjawisk ponoszą często najbiedniejsi, mieszkańcy krajów Trzeciego Świata, narażeni na pustoszenie, cierpiący z powodu deforestacji, zatrucia gleb czy powodzi i wywołanych przez nie klęsk głodu. Zmuszeni są migrować do miejsc bezpieczniejszych.

Klęski te i wywołane przezeń ruchy migracyjne stały się także obiektem uwagi kolejnych papieży. Nie można przy tym ulec łatwym medialnym uogólnieniom- tematyka ta nie stała się ważna dla Kościoła dopiero za czasów papieża Franciszka. Duży wkład włożyli w jej rozwój zwłaszcza Jan Paweł II i zwłaszcza Benedykt XVI. Celem referatu była próba przedstawienia sposobu, w jaki kolejni papieże widzieli przyczyn i charakter migracji ekologicznych, oraz rozwiązań tych problemów, które postulowali.

Norwegia – kulturowo-językowe wymiary emigracji Polaków

Agnieszka Sromek, agnieszka3sromek@gmail.com, Katedra Języka Polskiego jako Obcego, Wydział Polonistyki, Uniwersytet Jagielloński, www.uj.edu.pl

Bardzo dobre warunki ekonomiczne w Norwegii sprzyjają napływowi Polaków do tego kraju. Spora część naszych rodaków wyjeżdża przede wszystkim w celach zarobkowych i po jakimś czasie wraca do Polski. Część jednakże decyduje się tam pozostać. Do pozostania zachęca ich wielokulturowość Norwegii oraz jej polityka językowa: w tym kraju Polacy mają pełną możliwość zachowania własnej kultury oraz języka. Tę możliwość Polacy w pełni wykorzystują. Cechą charakterystyczną Polonii jako najliczniejszej grupy emigracyjnej w Norwegii jest tworzenie rozlicznych struktur życia organizacyjnego. Powstają, między innymi, różne organizacje kulturalne, wydawnictwa, towarzystwa i szkoły polskie. Nie oznacza to jednak, że polscy emigranci nie integrują się ze społecznością norweską. Wręcz przeciwnie – wielu z nich identyfikuje się z kulturą tego kraju, którą postrzega jako bardzo atrakcyjną. W wystąpieniu przedstawiona została charakterystyka współczesnej Polonii norweskiej ze szczególnym uwzględnieniem aspektu językowo-kulturowego oraz wyniki badań prowadzonych w środowisku polonijnym. Ich celem było zbadanie stopnia zachowania języka przez pierwsze pokolenie emigracyjne, wychowywane co prawda na obczyźnie, lecz w przyjaznych warunkach językowo-kulturowych. W badaniach wykorzystano testy receptywnej i produktywnej znajomości słownictwa, a wyniki uzyskane przez dzieci polonijne porównano z rezultatami osiągniętymi przez ich rówieśników w Polsce.

Postrzeganie Europy i Europejczyków przez mieszkańców obozu dla uchodźców w Dahuk – relacja z badań empirycznych przeprowadzonych w lipcu 2016 r.

Ewelina Zalewska, em_zalewska@wp.pl, Wydział Stosowanych Nauk Społecznych, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie, www.aps.edu.pl

Celem wystąpienia było zaprezentowanie relacji z badań empirycznych przeprowadzonych przez autorkę referatu w lipcu 2016 r. w obozie dla uchodźców w Dahuk w północnym Kurdystanie (Irak). Problematyka przeprowadzonych badań koncentruje się wokół sposobu postrzegania Europy i Europejczyków przez mieszkańców obozu dla uchodźców w Dahuk. W szczególności skupiono się na zweryfikowaniu tego, jakie kraje i obrazy pojawiają się najczęściej w wyobrażeniach respondentów. Zbadano w jaki sposób badani uchodźcy oceniają aspekty „europejskiego stylu życia”: rozluźnione relacje z rodziną i przyjaciółmi, rozluźnione relacje damsko-męskie oraz liberalny styl życia kobiet. Zobrazowano także plany badanych osób dotyczące przyszłego życia w Europie, a także ich wizji optymistycznego scenariusza życia uchodźcy z Iraku w Europie. Wywiady prowadzone były z Arabami i Jazydami, którzy uciekli z Mosulu w obawie przed prześladowaniami i działalnością terrorystyczną ISIS.

Wyniki przeprowadzonych badań nie tylko demonstrowują różnice kulturowe pomiędzy Europejczykami a mieszkańcami obozu w Dahuk, lecz także pozwalają spojrzeć na najważniejsze kwestie związane z kryzysem migracyjnym z perspektywy samych uchodźców. Dane uzyskane z przeprowadzonych badań umożliwiają dyskusję na temat „potencjału integracyjnego” przebadanych uchodźców, a także porównanie dwóch grup badanych: Arabów i Jazydów pod tym względem. Dyskusja ta jest istotna ze względu na wciąż trwający kryzys migracyjny, będący przyczyną niepokoju społecznego i paniki moralnej w Polsce i w Europie.

Retrospektywne ujęcie polskich migracji do Brazylii ze szczególnym uwzględnieniem polonii zamieszkującej w mieście Kurytyba

Karel Dolinski, karel.dolinski@phdstud.ug.edu.pl, Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej, Wydział Oceanografii i Geografii, Uniwersytet Gdański, www.ug.edu.pl

Magdalena Szmytkowska, geoms@univ.gda.pl, Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej, Wydział Oceanografii i Geografii, Uniwersytet Gdański, www.ug.edu.pl

Obecność polskiej diaspory w Brazylii sięga XIX wieku, kiedy to polscy chłopci podjęli decyzję o migracji ze zniewolonej przez państwa rozbiorowe ojczyzny i wyruszyli do Ameryki Południowej w poszukiwaniu ziemi i lepszych warunków życia. Szacuje się, że w Brazylii zamieszkuje obecnie około 3 milionów osób polskiego pochodzenia. Polscy imigranci osiedlali się głównie na obszarach zlokalizowanych w południowej części Brazylii, z koncentracją w stanach: Parana, Santa Catarina oraz Rio Grande do Sul. W stanie Parana, a szczególnie w jego stolic Kurytybie, żyje do dzisiaj znacząca pod względem ilościowym i kultywująca polskość diaspora, kształtująca się w mieście i jego okolicach od lat 70. XIX wieku, kiedy to władze lokalne podjęły decyzję o kolonizacji tych obszarów przez polskich osadników. Przedmiotem referatu była analiza charakteru i zmienność w czasie polskich strumieni migracyjnych do Brazylii ze wskazaniem cech rozmieszczenia przestrzennego polonii i polskich migrantów oraz pól aktywności środowisk polonijnych w Brazylii. Głównym celem opracowania była charakterystyka społeczno-demograficzna polonii brazylijskiej zamieszkującej w mieście Kurytyba, w którym autorzy – w 2017 roku – przeprowadzili badania społeczne z wykorzystaniem kwestionariusza ankietowego.

Rodzina migracyjna w świetle koncepcji piętna i stygmatyzacji

Natasza Doiczman, natasza.doiczman@amu.edu.pl, Zakład Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, www.amu.edu.pl

Niniejsze wystąpienie miało na celu przedstawienie stereotypowego wizerunku rodzin transnarodowych w świetle koncepcji piętna i stygmatyzacji. Analiza opierała się na założeniach interakcyjnych teorii, ze szczególnym naciskiem na koncepcję piętna Ervinga Goffmana. Wprowadzenie do problematyki społecznych konsekwencji funkcjonowania rodzin transnarodowych stanowiła charakterystyka polskich migracji poakcesyjnych podkreślająca aktualność poruszanego zagadnienia. Przedstawiono również rozmaite ujęcia definicyjne rodziny transnarodowej, która jest alternatywną konstrukcją społeczno-kulturową wobec rodziny pełnej. Kluczowym wątkiem w rozważaniach było zwrócenie uwagi na rolę „społecznej widowni” w wytwarzaniu stygmatu członka rodziny migracyjnej. Za wytworzenie stygmatów odpowiada „społeczna widownia”. Gdy społeczne wyobrażenie na temat rodziny migracyjnej nie jest zgodne z panującymi normami, reakcją na odmienność jest redukcja zróżnicowanego, wielowymiarowego obrazu jednostek do kilku upokarzających epitetów. Poruszono również kwestię stygmatyzacji dzieci wychowujących się w rodzinach rozłącznych przestrzennie. Problem „eurosieroctwa” jest szczególnie ze względu na to, że „eurosierota” posiada stygmat, mimo, że nie swoim zachowaniem łamie panujące normy i, że nie posiada on dyskredytującej cechy. W zasadzie „eurosierota” naznaczony jest dlatego, że jego rodzic uczynił coś, co społecznie postrzegane jest w kategoriach dewiacji.

Rodzina o strukturze rozłącznej wymaga lepszego poznania, aby móc projektować adekwatną ofertę pomocową na przykład w zakresie prawa, wsparcia psychologicznego czy terapii.

Skutki migracji międzynarodowych dla bezpieczeństwa wewnętrznego państw Unii Europejskiej

Iwona Wyciechowska, *i.e.wyciechowska@uw.edu.pl*, Instytut Stosunków Międzynarodowych, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, www.pl.ism.uw.edu.pl

W dobie nasilających się migracji międzynarodowych, niedostatecznego przygotowania państw na intensyfikację tego procesu, ważnym staje się podjęcie próby znalezienia odpowiedzi na pytanie o możliwości zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego państw, a z racji intensyfikacji procesów migracyjnych w kierunku państw Unii Europejskiej, o możliwości zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego Unii.

Wpływ migracji międzynarodowych na bezpieczeństwo wewnętrzne państw i UE jako całości może mieć m. in. wymiar:

- Polityczny,
- Ekonomiczny,
- Społeczny,
- Kulturowy,
- Demograficzny.

Po wydarzeniach 11 września 2001 r. największą wagę państwa zaczęły przywiązywać do zagrożeń, wynikających z intensyfikacji migracji międzynarodowych, takich jak:

- Terroryzm międzynarodowy,
- Międzynarodowa przestępczość zorganizowana,
- Handel ludźmi,
- Handel bronią,
- Handel narkotykami.

Narracja wielu polityków i środków masowego przekazu nadająca powyższemu zjawiskom – patologiom życia międzynarodowego podstawowe znaczenia w kontekście bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego spowodowała zdynamizowanie takich zjawisk, jak ekstremizmy wewnątrz

państw, postawy ksenofobiczne i rasistowskie, a w konsekwencji pogłębianie się podziałów społecznych.

W erze globalizacji bardzo wielu dziedzin życia społecznego, migracje międzynarodowe będą narastały, a desperacja migrantów powodować będzie coraz trudniejsze ich powstrzymywanie.

Stąd bierze się podstawowe wyzwanie dla polityk migracyjnych państw przyjmujących, a także dla Unii Europejskiej jako całości:

- dogłębna diagnoza sytuacji sprzyjających migracjom,
- opracowanie długofalowego programu zmian sytuacji powodujących decyzje migracyjne,
- zaostrzenie kontroli na zewnętrznych granicach Unii /ma temu służyć m.in. nowelizacja Kodeksu Granicznego Schengen, która weszła w życie 7 kwietnia 2017 r./,
- konsekwencja w prowadzeniu polityki imigracyjnej, sprzyjającej rynkowi pracy w starzejących się społeczeństwach europejskich.

Spółeczno-kulturowy rozwój dzieci imigrantów w Polsce

Angelika Popyk, *angelikapopyk@gmail.com*, *Studia Doktoranckie Socjologia, USWPS Warszawa, www.swps.pl*

Agnieszka Trąbka, *agnieszka.trabka@uj.edu.pl*, *Zakład Komunikacji Społecznej i Badań Podstawowych w Psychologii, Uniwersytet Jagielloński, www.uj.edu.pl*

Paula Pustułka, *ppustulka@swps.edu.pl*, *Youth Research Center, USWPS Warszawa, www.swps.pl*

Temat dzieci imigrantów staje się aktualny wraz z wzrostem liczby imigrantów w RP. Dotychczasowe badania z dziećmi przedstawiają sytuacje nie dwóch poziomach: mikro, który pokazuje rolę różnic kulturowych i językowych, mających wpływ na adaptację imigrantów; oraz makro, badania przedstawiają poziom przygotowania programu oświatowego, kadry pedagogiczno-psychologicznej oraz trudności w realizowaniu programu w klasie wielokulturowej. W literaturze polskiej o imigrantach brakuje informacji o adaptacji dzieci na poziomie meso – rozwój dzieci przez kontakt z kolegami, grupami rówieśniczymi, uczestnictwo w wydarzeniach na osiedlach, dzielnicach czy miastach/na wsi. W badaniu społeczno-kulturowego rozwoju dzieci imigrantów w Polsce była wykorzystana metoda studium przypadku przeprowadzonym w m. st. Warszawa. Wyniki badania pokazują niski poziom rozwoju społecznego przez kontakt z grupami rówieśniczymi poza szkołą oraz nieliczny udział dzieci imigrantów w wydarzeniach, które się odbywają w miejscu zamieszkania, zwłaszcza jeśli wymaga to znajomości języka polskiego i aktywnego udziału. Organizatorzy wydarzeń i zajęć pozaszkolnych rzadko oferują program w języku obcym oraz podejście wielokulturowe. Z badania wynika, że najczęściej kontakt dzieci imigrantów z kolegami następuje na różnego rodzaju wydarzeniach i zajęciach odpłatnych, w których dzieci uczestniczą. Przeprowadzone badanie przedstawia sposób rozwoju społeczno-kulturowego dzieci imigrantów w m. st. Warszawie poza szkołą. Dalsze prace mogą dotyczyć wyjaśnienia przyczyn niewielkiej aktywności imigrantów w wydarzeniach i niskiego poziomu rozwoju społecznego. Dodatkowo przygotowanie zaleceń dla organizatorów i placówek pozaszkolnych w jaki sposób mogą zwiększyć pole działań i tematów w celu zachęcenia dzieci imigrantów do kontaktu z grupami rówieśniczymi oraz dzieleniem się doświadczeniem i wiedzą i budowaniem wielokulturowych relacji.

Stygmatyzacja jako problem adaptacyjny. Kazus uchodźców czeczeńskich w Polsce

Katarzyna Wasiak, *katarzynawasiak1993@wp.pl*, *Katedra Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych, Uniwersytet Łódzki, www.uni.lodz.pl*

Już od ponad 20 lat na polskich ulicach można spotkać Czeczenów. Obecnie, obok Ukraińców, stanowią oni największą grupę uchodźców w Polsce. Pierwsi przymusowi migranci z Czeczeni, w Polsce pojawili się w latach 90. XX wieku. Ich kraj wówczas był ogarnięty wojną. Podczas pierwszej wojny czeczeńskiej, w latach 1994-1996, szukali schronienia w krajach ościennych, m.in. w Inguszetii. Jednak nader szybko okazało się, iż niestabilny jest cały region Kaukazu Północnego. Kolejny exodus czeczeński miał miejsce podczas drugiego konfliktu w Czeczenii (1999-2009), wówczas rozpoczęli oni przeprawę do granic Polski, gdzie postanowili się schronić.

Współcześnie, po ponad 20 latach, Czeczeni poddawani się stygmatyzacji. Wynika to z wielu względów, a jednym z najważniejszych jest fakt, iż są oni wyznawcami islamu. Negatywny obraz tejże religii, który panuje w dyskursie publicznym, powoduje, iż Czeczeni, jako wyznawcy wiary mahometańskiej, odbierani są w sposób nader negatywny. W myśl niesprawiedliwego i nader krzywdzącego porównania muzułmanina z terrorystą, poddawani się oni gradacji społecznej.

W tym pracy autorka zaprezentowała jak stygmatyzacja wpływa na proces adaptacyjny, a także pokazała jak zmieniły się nastroje wobec społeczności czeczeńskiej, za sprawą negatywnego wizerunku islamu w mediach. Autorka opierała się na źródłach zastanych jak i badania terenowych przeprowadzonych w miejscowości Grotniki, w której to znajduje się ośrodek dla cudzoziemców.

Wpływ kryzysu migracyjnego na preferencje wyborcze w Szwecji

Anna Kobierecka, akobierecka@uni.lodz.pl, Katedra Teorii Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych, Uniwersytet Łódzki, www.uni.lodz.pl

Kryzys migracyjny jest zjawiskiem wpływającym na wiele aspektów związanych z funkcjonowaniem państwa. Szwecja jest jednym z państw docelowych dla migrujących i obok Niemiec przyjmowała w szczytowym okresie kryzysu migracyjnego największe liczby uchodźców. W 2015 r. do Niemiec wpłynęło 442 tys. wniosków azytowych a do Szwecji blisko 163 tys. W 2016 r. liczba wniosków złożonych w Niemczech wzrosła do 722 tys., w Szwecji zaś znacząco zmalała do nieco ponad 22 tys. Tak zauważalna zmiana w liczebności napływu uchodźców poszukujących azylu właśnie w Szwecji stanowi ciekawą podstawę dla analizy powiązań między kryzysem migracyjnym, poparciem społecznym dla poszczególnych partii politycznych, a co za tym idzie również preferencji wyborczych. W związku z tym, preferencje wyborcze Szwedów oraz zmiany w tym zakresie będą stanowiły podstawę dla przeprowadzanej analizy. Celem pracy była weryfikacja hipotezy zakładającej, iż zachodzi związek pomiędzy kryzysem migracyjnym a wzrostem poparcia dla partii Szwedzkich Demokratów, jedynej w Szwecji partii o wyraźnym zabarwieniu antyimigracyjnym. W tym celu zostały uwzględnione i poddane analizie wyniki wyborów parlamentarnych począwszy od powstania partii Szwedzkich Demokratów, czyli od 1988 r. Wyniki wyborów parlamentarnych zostaną również skonfrontowane z liczebnością imigracji do Szwecji. By dostrzec zależność między ruchami migracyjnymi a wynikami wyborów, uwzględnione zostaną dane dotyczące liczebności imigracji z roku wyborów oraz roku je poprzedzającego. Zestawienie obu rodzajów danych pozwoli na wykazanie ewentualnej zależności między procesami migracyjnymi a preferencjami wyborczymi.

Wpływ ukraińskiej imigracji na gospodarkę i bezpieczeństwo narodowe Polski

Martinas Maluzinas, martinasmaluzinas@gmail.com, Katedra Teorii Polityki i Myśli Politycznej, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych, Uniwersytet Łódzki, www.interul.@uni.lodz.pl

W pracy zanalizowano proces zmian demograficznych zachodzący w Europie od początku 2000 r., u podstaw którego leży wzrost umieralności i starzenie się mieszkańców Starego Kontynentu. Wskazano przyczyny wyboru przez europejskich przywódców rozwiązania polegającego na zalaniu Europy falą imigracji z Bliskiego Wschodu i północnej Afryki oraz jego skutki. Opisano też problem masowej emigracji obywateli państw Europy Środkowej i Wschodniej do Europy Zachodniej po wstąpieniu tych krajów do Unii Europejskiej, wraz z wyszczególnieniem motywów przyświecających wyjazdom. Na tym tle szczególnie wyróżniają się Polska, która od roku 2004 utraciła w wyniku masowej emigracji ponad 2,5 mln swoich obywateli, oraz państwa bałtyckie. Nowa polityka rządu polskiego jest bardziej zorientowana na przyciąganie do krajów imigrantów z Ukrainy, mniejszą uwagę poświęcając na zachęcenie rodaków do powrotu do kraju. Tezą niniejszego artykułu jest wykazanie, że Ukraińcy w dłuższej perspektywie przyczynią się do wzrostu gospodarczego Polski. Gwałtowna imigracja z Ukrainy stanowi dosyć dynamiczny proces, który w szerszym ujęciu może oddziaływać na polski rynek pracy, przyczyniając się w ten sposób do spowolnienia wzrostu płac.

Wymiary imigracji w Królestwie Niderlandów

Agnieszka Kołodziejak, *ak457@stud.uph.edu.pl*, *Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, www.insib.uph.edu.pl*

Królestwo Niderlandów w ciągu kilku dekad z kraju emigracyjnego przekształciło się w państwo imigracyjne. Analizie poddano główne strumienie migracyjnego do tego kraju na przestrzeni ostatniego półwiecza, opisano kontekst i przyczyny największych fal imigracyjnych, ich uwarunkowania oraz skutki dla obecnej sytuacji tego małego, europejskiego państwa. Poczynając od powojennego boomu gospodarczego, podczas którego sprawdzano do pracy „pracowników goszczących” tzw. *gastarbeiders* z południa Europy, z północnej Afryki oraz Turcji, przez fale imigrantów z odzyskujących niepodległość byłych kolonii, kryzys naftowy i pierwsze próby hamowania imigracji, po rozszerzenie Unii Europejskiej i kolejną falę imigrantów, tym razem tzw. pracowników mobilnych z nowych krajów UE, a przede wszystkim z Polski. Wszystko to spowodowało, że struktura społeczeństwa holenderskiego uległa głębokim przeobrażeniom, populistyczne partie zaczęły rosnąć w siłę, głosząc upadek idei multikulturalizmu, a słynące z otwartości i tolerancji państwo zaczęło zmieniać swą politykę.

Zjawisko migracji kulturowej w ujęciu interdyscyplinarnym

Wiesław Setlak, *anthroposws@gmail.com*, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Rzeszowski, *www.ur.edu.pl*

W wielu współczesnych społeczeństwach heterogeniczność kulturowa występuje w funkcji dominanty o określonych konsekwencjach społecznych i politycznych, także estetycznych i aksjologicznych. Przyjęcie perspektywy humanistycznej w opisie i wyjaśnianiu zjawisk migracyjnych, takich jak akulturacja (inkulturacja, transkulturacja) czy asymilacja, sprawia, że są one przedmiotem badań etnologii, socjologii, pedagogiki, nauk prawnych, psychologii (nawet psychiatrii), filozofii, historii etc. Wielokulturowości poświęca się coraz więcej uwagi w debacie publicznej i dyskursie naukowym. W przestrzeni społecznej obserwujemy wzrastającą dynamikę antagonizmu pomiędzy etnocentryzmem a relatywizmem kulturowym. Według Williama G. Sumnera etnocentryzm to poglądy traktujące własną grupę jako centrum wszelkich odniesień, natomiast grupy są przedmiotem oceny z tej perspektywy. Z kolei relatywizm kulturowy to model postawy poznawczej zakładającej poznawanie i rozumienie innych kultur z punktu widzenia właściwych im wartości oraz kategorii. Zwolennicy etnocentryzmu wydają się mieć w tej chwili przewagę nad przedstawicielami orientacji relatywistycznej, a przejawem tego stanu rzeczy jest wzrost tendencji nacjonalistycznych w państwach Europy (np. Francja, Węgry, Polska) i Stanach Zjednoczonych. Zjawisko ksenofobii można łączyć z narastającym lękiem przed atrofią kultur rodzimych zagrożonych przez kulturowe wpływy migrantów. Szczególnym zagrożeniem jest ofensywny islam postrzegany przez konwertytów jako szansa na życie bardziej autentyczne w przeciwieństwie do nadmiernie zinstytucjonalizowanego chrześcijaństwa, poddającego się w szybkim tempie sekularyzacji. Napływy migrantów sprzyjają przewartościowaniom nie tylko w sferze kultury religijnej, ale też obyczajowej i duchowości wywiedzionej ze źródeł pozareligijnych. W takiej sytuacji pytania o możliwość przyjaznego pluralizmu kulturowego w Europie są wraz bardziej aktualne. Celem pracy była próba uchwycenia niektórych aspektów migracji kulturowej z perspektywy socjologicznej, edukacyjnej, filozoficznej i psychologicznej.

Zrozumieć przybysza, czyli o metodach rozwoju interkulturowych kompetencji pracowników socjalnych

Wanda Kamińska, *wanda.kaminska@apsl, Katedra Pracy Socjalnej, Akademia Pomorska w Słupsku, www.apsl.edu.pl*

W obszarze refleksji nad tematem migracji ważnym wydaje się wątek rozumienia osób, które decydują się na przekroczenie granic swojej i innej kultury. Traktując migrację jako nowy etap socjalizacji związany z akulturacją można postawić pytanie o kompetencje osób, które zawodowo zajmują się kontaktami z imigrantami. Jak daleko można rozpoznać pole społeczeństwa wysyłającego, społeczeństwa przyjmującego oraz samej społeczności imigranckiej? Rozumienie tych obszarów wymaga sporej, interdyscyplinarnej wiedzy. Na jej pierwszym planie znajdują się składniki międzykulturowych kompetencji w procesie rozwoju – procesie, który niezmiennie posiada autora oraz odbiorcę (migranta). Przedmiotem analiz pozostaje wymiar dydaktyczny pedagogiki społecznej, dzięki któremu kompetencje zawodowe (wiedza fachowa, znajomość rynku pracy i prawa), kompetencje strategiczne (zarządzanie wiedzą, świadomość kosztów i ryzyka, umiejętność rozwiązywania problemów etc.), kompetencje społeczne (zdolność do dostosowywania się, umiejętności komunikacyjne, umiejętność pracy w grupie) i kompetencje indywidualne (motywacja do działania, zdolność do organizowania swoich spraw, wychodzenie z inicjatywą etc.) dedykowane osobom pozostającym na „obczyźnie” stają się narzędziami trwałej i skutecznej pomocy. Wystąpienie zawiera trzy części: a. Istotne cechy kontaktu międzykulturowego, b. Składniki międzykulturowej kompetencji, c. Rozwój interkulturowych kompetencji pracowników socjalnych – metody i kryteria rozwoju.

Indeks Autorów

Doiczman N.	25
Dolinski K.	24
Jackowska M.	19
Kamińska W.	34
Kobierecka A.	30
Kołodziejak A.	32
Kondrakiewicz D.	11
Maluzinas M.	31
Michałuk K.	21
Orlewski P.	20
Popyk A.	28
Pustułka P.	28
Raiman M.	18
Setlak W.	33
Sromeek A.	22
Szmytkowska M.	24
Szulc M.	17
Trąbka A.	28
Wasiak K.	29
Wdowiński D. M.	15
Wyciechowska I.	26
Zalewska E.	23
Zawada J.	16